

КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Линтвар О.М.

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології і перекладу

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

Згідно з проектом концепції розвитку освіти на період 2015-2025 рр., запропонованого Міністерством освіти і науки України, нами були виділені основні концептуальні напрями оптимізації філологічної освіти з метою узгодження методико-педагогічних стандартів, критеріїв якості надання освітніх послуг до потреб сучасності, а також наближення їх до європейських норм у сфері вищої філологічної освіти.

Одним із напрямів поступу освітнього процесу, загалом, і філологічної його складової, зокрема, є реформування системи підготовки та перепідготовки педагогічних, управлінських кадрів в освітньому секторі та забезпечення високих соціальних стандартів для працівників освітньої сфери. Концепція пропонує розробити норми, стандарти, процедури атестації педагогічних працівників; запровадити стажування педагогічних працівників в навчальних закладах поза місцем постійної роботи.

До 2020 року пропонується запровадити комплекс заходів, спрямованих на системне заохочення наукової та професійної активності викладачів, їх міжнародної та внутрішньої академічної мобільності, розширення практик творчих відпусток та стажування, у т.ч. за кордоном, що є вкрай необхідною практикою для викладачів іноземної філології.

Концепцією розвитку освіти пропонується досягти до 2020 року поетапного запровадження участі іноземних викладачів у навчальному процесі українських університетів, опанування вітчизняними викладачами новітніми інтерактивними, індивідуалізованими, командними та проектними навчальними технологіями [1].

Філологічна освіта має на меті формування наукового філологічного світогляду та філологічної компетентності, що містить систему обов'язкових лінгвістичних і літературознавчих знань, знання мови, історії та типології літературних текстів, навички і вміння лінгвістичного та літературознавчого аналізу творів, перекладу, філологічну ерудицію й інтуїцію, належне мовне виховання та інтелігентну мовну поведінку [2, с. 958].

Освіту у сфері лінгвістики можна умовно розбити на три основні блоки: підготовка викладачів, перекладознавство та спеціальності, так чи інакше пов'язані із суспільними комунікаціями (“Теоретична і прикладна лінгвістика”, “Теорія і практика міжкультурної комунікації”, “Інтелектуальні системи” тощо). У сучасній науці спостерігається тенденція до інтеграції наукових галузей, виникнення нових дисциплін на межі кількох наук. Суспільство дедалі більше потребує спеціалістів інтегрального типу, здатних реалізовувати завдання, що випливають із практичних потреб людини. Тому одним із надзавдань, які постають перед сучасними реформаторами у галузі вищої філологічної освіти, є запровадження інтегрування теоретичних засад лінгвістики з її практичним застосуванням відповідно до вимог глобалізованого євросьогодення.

Розвиток лінгвістичних досліджень останніх десятиліть характеризується міждисциплінарною взаємодією з іншими науками (кібернетика, інформатика, семіотика, соціологія, психологія тощо). Інтегрованість зусиль вчених зумовила розвиток таких комплексних наук, як соціолінгвістика, психолінгвістика, нейролінгвістика, когнітивна лінгвістика, математична лінгвістика, кібернетична лінгвістика, комп'ютерна лінгвістика тощо. Кожну з цих наук доцільно розглядати як окремий напрямок прикладної лінгвістики, який здатен дати суттєвий поштовх розвитку новітніх технологій, науково-технічному прогресу в цілому [3].

Мета вищої освіти сьогодні, у тому числі філологічної, – це підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство у навчанні, вихованні та

науково-методичній роботі. Сьогодні наголос все більше робиться на якості освіти, універсальності підготовки випускників та його адаптованості до ринку праці, на особистісній орієнтованості навчального процесу, його інформатизації, визначальній важливості освіти у забезпеченні сталого людського розвитку.

Тому основним змістом діяльності вищого навчального закладу повинно стати формування інноваційного освітньо-виховного середовища, що передбачає: зміну в організації і змісту освіти з метою інтеграції у світовий освітній простір з урахуванням нових досягнень науки і їхній вплив на відповідну сферу знань; оптимізацію кадрового забезпечення; комплексне удосконалення професійної майстерності педагогів через опанування інноваційними і дослідно-експериментальними видами діяльності. Сучасні підходи до формування змісту підготовки фахівців вимагають розробки відповідних структурно-логічних схем – організаційних алгоритмів реалізації освітньо-професійних програм, навчальних планів, навчальних і робочих навчальних програм дисциплін у їхній єдності та взаємопідпорядкованості. В основу їх покладено принципи випереджувального навчання, неперервності, послідовності та наступності навчання, навчання "впродовж життя" [4, с. 26-27].

Наукова робота як студентів, так і викладачів філологічного напрямку повинна мати статус пріоритетної у вищому навчальному закладі. Наукова діяльність студентів є одним із шляхів адаптації європейської та української систем вищої освіти. Така тенденція поживає обмін думками науково-педагогічних кадрів, сприятиме залученню нових продуктивних ідей у вітчизняний навчально-виховний процес, а також зможе налагодити тісніший взаємозв'язок і високу мобільність, що становить наступний і не менш важливий концептуальний напрямок розвитку філологічної освіти – міжнародна співпраця. Співробітництво сучасного ВНЗ може здійснюватися за різними напрямками і формами:

- організація наукових конференцій, симпозіумів, семінарів, круглих столів;

- участь у міжнародних освітніх і наукових програмах та фондах;

- участь науковців у міжнародних конкурсах на здобуття грантів;

- співпраця з інформаційними центрами ЮНЕСКО та України;

- участь у програмах обміну студентами, аспірантами, науково-педагогічними і науковими працівниками;

- відрядження за кордон науково-педагогічних кадрів для викладацької та наукової роботи на основі прямих договорів університету із зарубіжними вищими навчальними закладами та отриманих грантів [4, с. 31].

Міжнародна співпраця та зв'язки повинні базуватися на довготривалій договірній основі з вузами-партнерами і на співпраці з міжнародними освітніми та науковими установами.

Література:

1. Проект Концепції розвитку освіти до 2025 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/news/43501/>.
2. Енциклопедія освіти / [гол. ред. В. Г. Кремінь]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Корнієнко В. В. Розвиток прикладної лінгвістики у контексті інтеграції наукових галузей / В. В. Корнієнко. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2011. – Вип. 5. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_5_10.
4. Гусева П.Т. Курс лекцій з дисципліни «Вища освіта України і Болонський процес» / П.Т. Гусева. – Харків, 2011/2012. – 66 с.